СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК
UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 49. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 28 лютого, 1934. VOL. XLII. No. 49. Jersey City, N. J., Wednesday, February 28, 1934. THREE CENTS

ПОХОРОН ЕПИСКОПА ЖУКА

КАРТЕРЕТ (Ню Джерзі). — Тіло епископа української православної церкви, о. д-ра Иосифа Жука, буде перевезене сюди з Ст. Пітерсбурга, в Флориді, та виставлене в церкві св. Димитрія при Рузвелт Евені.

Похорон відбудеться в пятницю, в 9-тій годині рано. Тіло буде похоронене на українськім цвинтарі в Перт Амбою.

60 ЛЮДЕЙ ЗГИНУЛИ ЧЕРЕЗ СНІГОВИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Північно-східня частина Америки далі терпіла в понеділок через страшну сніговицю, тоді, як бурі з градом нищили полудневі стейти.

Через сніговиці в краю згинули від неділі 60 осіб. Ціла східня частина Америки терпить сильно від сніжних навал. Багато поїздів не ходять. Декотрі міста зовсім відтяті від околиці. У великих містах у готелях жиє багато людей, котрі не могли дістатися домів.

У Ню Йорку впав сніг на 9 цалів загрубшки. Через бурю замерзли 9 осіб. Місто визначило 2 міліони долярів на прочищення вулиць зі снігу.

Торнадо в полудневих стейтах наробило багато шкоди в стейтах Алабамі, Місісіпі, Луізіяні й Джорджії. Місто Гай Пойнт у Норт Каролайні лишилося без електричної сили й комунікації з зовнішнім світом.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ПЕНСІЙ НАЧАЛЬНИКІВ КОРПОРАЦІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральна комісія торговлі переслала сенатови подрібний звіт з висоти пенсій та бонусів начальників корпорацій. Звіт обіймає 900 найбільше відомих підприємств.

З рапорту показується, що в багатьох випадках пенсії директорів і високих урядників корпорацій у часі депресії зменшено; однак ці пенсії зростали кількакратно підчас добрих років, головно в 1928, 1929 і 1930 році. Крім того понад пенсію урядникам плачено звичайно ще бонус, котрий у деяких випадках був кілька разів вищий від пенсії.

Наприклад голова підприємства Бетлегем Стіл брав 12,000 долярів річно пенсії, але за три роки дістав бонус вартости 3 міліони 470 тисяч долярів.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ БОНУСА ВЕТЕРАНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент дав до зрозуміння предсідникови палати послів, що він заветує закон Петнема, який дає ветеранам бонус коштом 2 міліярдів 400 міліонів долярів.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

ПІТСБУРҐ (Па.). — Льокомотива й два вози пасажирського поїзду Пенсилвенійської компанії злетіли з підмурування тору на вулицю, яких 25 стіп нижче. Підчас випадку 5 осіб утратили життя, а багато інших вийшли з тяжкими покаліченнями.

ПІНШОВ ПОБИВАЄТЬСЯ ЗА СЕНАТОРСТВО.

ГАРИСБУРҐ (Па.). — Стейтовий ґубернатор Ґифорд Піншов заявив, що він кандидує на уряд сенатора конґресу проти сенатора Ріда.

Піншов заповідає, що на випадок, якби правильна републиканська організація його кандидатуру відкинула, він буде кандидувати як незалежний кандидат.

Партія може його відкинути дуже легко, бо він був болячкою в цій організації 30 літ.

ЗАЧАДИЛИСЯ 8 СТУДЕНТІВ.

ГАНОВЕР (Ню Гемшір). — В мешкальнім домі для студентів місцевої колеґії Дартмут згинули від вуглевого чаду 8 студентів. Причиною зачадження було невміле наставлення печі.

Тіла померших відіслано до родин.

СМЕРТЬ У ПОЖЕЖІ ГОТЕЛЮ.

ЮТИКА (Ню Йорк). — У понеділок ранком погорів тут 4-поверховий деревляний готель Марон. З 16 мешканців готелю вратовано 10. Шість осіб знайшли смерть в огні. Поліція припускає, що під руїнами може бути похоронена ще якась невідома досі людина.

ДИКІ ЗВІРЯТА ГОЛОДУЮТЬ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Стейтовий комішенер консервації, що має нагляд над береженням дикої звірини, відкликається до стейтового уряду та приватних добродіїв за допомогою для ратунку звірят, що голодують через люту зиму.

Стейтовий уряд визначив сто долярів на ратунок від голоду диких качок на Лонґ Айленд. Помочі ще потребують куропатви, вивірки, заяці, серни, бажанти, чайки і т. д. Стейт наняв 150 людей для годування диких звірят і птацтва.

ДОРОГІ БРАТТЯ І СЕСТРИ, ЧЛЕНИ І ЧЛЕНИЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

„Один український прапор і один український народній катехизм має нас всіх в Америці обовязувати. А щоби так сталось, треба нас ВСІХ ЗОРГАНІЗУВАТИ В РЯДИ У. Н. СОЮЗА."

З такими словами звертавсь У. Н. Союз до української іміґрації в Америці тому 40 років.

З такими самими словами звертається до Вас, Члени і Члениці, головний уряд У. Н. Союза з нагоди річного засідання, відбутого в цім році сорокплітнього ювилею нашої організації.

Звертаємось і до Тебе, Українська Молоде, до Вас, синів і дочок тих батьків, які 40 років тому голосили ті слова.

Звертаємось до Вас, Членів і Члениць, щоби Ви присвятили бодай частину свойого часу для акції приєднування нових членів, а зокрема, щоби Ви вписали своїх дітей до У. Н. Союза в тому році, який є Ювилейним Роком Ваших 40-літних трудів і здобутків.

І не ставимо до Вас навіть таких домагань, які Ви ставили собі 40 років тому, як ще були молодими. Тоді Ваш клич був: Треба нас ВСІХ зорганізувати і затягнути в ряди У. Н. Союза. А тепер наш клич є: 5,000 нових членів.

А перед Тобою, Українська Молоде, ставимо тільки такий факт: Хто збереже той тяжко набутий великий матеріяльний, духовий і національний український капітал, який є вложений в Український Народний Союз, якщо Ти не станеш співпрацівником і власником тої організації?

Зміцнити У. Н. Союз, збільшити ряди його членства, це те саме, що скріпляти кожну ділянку нашої громадської праці, поширяти рамки всього зорганізованого життя, підготовляти і збільшати ряди ідейних, карних і здисциплінованих одиниць.

Тому здійснити ювилейний клич приєднання тисячок нових членів до У. Н. Союза треба вважати справою загально народньою, справою обовязку кожного щирого Українця й Українки.

За головний уряд У. Н. Союза:

М. МУРАШКО, гол. предсідник,

Д. ГАЛИЧИН, гол рек. секретар.

ФАРМЕР УБИВ ФІНАНСІСТА.

Том Големон, 67-літній фармер у Сеґін, Тексас, посварився на зборах підприємства Тексас Гайдро-Електрик Ко. з шікаґовським банкиром Джеральдом Пеком за шкоду, зроблену йому через виставлення тами підприємством, і в сварці стрілив до нього з револьвера та вбив його на місці. Один з урядовців розброїв фармера та віддав його шерифови. Його поставлять на суд як обжалованого за вбивство першого ступня.

ПУШКІНОВІ ПОТОМКИ.

Ленінґрадська „Красная Газета" повідомляє, що в Москві жиє 70-літня Анна Ол. Пушкін, незамужня дочка поетового сина. Досі ще здорова. Григорій Ол. Пушкін, поетів внук, жиє з родиною в селі Лопасня біля Москви. Хоч йому 68 літ, придержується вільсьових звичок. Усю війну був на фронті, кілька разів був ранений. Григорій Ол. Пушкін мав двох синів (поетові правнуки). Молодший Сергій помер у 1919 р. Старший Григорій жиє в Давидівці, 10 верств від Лопасні. Студіює в рільничій техніці. Ніхто з живих членів Пушкінової родини не пише. Додержуються поетового заповіту. Поет писав у листі до жінки Наталі Миколаївни про сина Олександра: „Не дай Боже, щоб пішов моїми слідами, щоби писав поезії та задирався з царями. В поезіях він батька не перевищить". Поетова внука Анна Олександрівна оповідає, що батько говорив їй: „В очах прихожих бачу розчарування. Вони сподіваються, що в сині великого поета побачать якусь виїмкову особистість. А я звичайний чоловік, що нічим не визначається".

ВЕЛИКИЙ ВПЛИВ ДОМІНІЇ НА ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ БРИТАНІЇ.

Британські домінії стараються якнайменше вмішуватись у замотані справи Европи, а найважнішою міжнародньою справою вважають вдержання дальшого мира в світі. По тій лінії відокремлення від Европи пряме тепер і Велика Британія, що в останніх часах старається пристосуватися до своїх доміній у міжнародній політиці. Коли Франція, Німеччина й Італія звернулися до британського уряду, щоби заняв якесь здецидоване становище відносно мілітарної рівноправности Німеччини, забезпеки Франції та реформи Союза Націй, цей уряд відповів, що не може займати рішучого становища супроти ніякої з тих справ, бо має на увазі свої домінії, які наслідком природних обставин клоняться до цілковитої ізоляції від европейських комплікацій.

ДІСТАВ ТРИ РОКИ ТЮРМИ.

Переходовий робітник Михайло Стадник, якого арештовано було за влом до склепу в Карлтон, Саск., де витягнув з огнетревалої каси понад тисячу долярів, зістав засудженим на 3 роки тюрми. Арештований з ним Ден Мек Доналд дістав один рік вязниці, а третього арештованого в звязку з вломом, Фреда Марвіна, звільнено.

СМЕРТЬ ВИНАХІДНИКА.

В Парижі помер у 80 році життя Павло М. Е. Віейя, голова французького порохового монополю і винахідник стрільного безмісного пороху, якого Франція вжила в часах великої війни.

ЗГОРІВ МАЛИЙ ХЛОПЕЦЬ.

В хаті фармера Алберта Суботи в Гершел, Саск., вибухла пожежа. Алберт був у тому часі в стайні, а в хаті був лише його чотирилітний синок Яків. Коли хлопчик побачив огонь, зі страху сховався під ліжко. Пожежа скоро охопила цілий будинок і хлопчика неможливо було вратувати.

АЛБЕРТА ТРАТИТЬ РІЧНО ОДИН МІЛІОН НА ТЕЛЕФОНАХ.

З заяви міністра телефонів, Дж. Годлі, довідуємося, що в останніх роках провінція Алберта має $1,000,000 річно приходу з телефонів менше, як повинна би мати. На фармах є телефонічні лінії, де колись було 30 абонентів, а тепер є два або три. В телефонічну систему провінція вложила $24,000,000, від них платить відсотки, платить, як буває, відшкодування приватним особам, що найдуть на дорозі на звалений стовп і мають випадки, а тут приходи чимраз менші.

АРЕШТОВАНИЙ ПІД ЗАМІТОМ УБИВСТВА.

У лісі в Годсон Бей Джонкшен, що лежить 90 миль на північ від Вінніпеґу, знайдено тіло Ґілберта Мек Квайґа, деревного підприємця з Баровс Рівер. Біля трупа лежала окровавлена сокира. У звязку з убивством арештовано тамошнього дереворуба, Юлія-на Комарницького. Спільник Мек Квайґа, Карло Монастирський, зізнав, що між Комарницьким і Мек Квайґом часто були сварки за гроші. Обвинувачений стане перед вінніпеґським судом.

ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКА ПРОПАҐАНДА ВЗАЇМНОГО ЗБЛИЖЕННЯ

БЕРЛІН. — Смертельні донедавна вороги — ґітлерівська Німеччина й Польща Пілсудського — роздумують тепер над тим, що то зробитиб, щоби вирівнати всі ріжниці між Поляками і Німцями і наклонити їх до приязні.

Заключивши недавно 10-літній договір про ненапад, намагаються тепер уряди обидвох держав зближити до себе польську і німецьку людність та переконати їх, що вони повинні бути собі приятелями. Щоби це осягнути, вироблено великий плян спеціяльної пропаґанди, яку будуть вести при допомозі радія, театрів, преси і кін. Це буде експеримент, не практикований досі в таких справах ніякою державою.

В той спосіб хочуть Німці й Поляки доказати, що вони можуть доконати великого діла на міжнароднім полі й погодитися без Ліґи Націй.

ФАШИЗМ ВЕДЕ ДО ВІЙНИ.

МОСКВА (Росія). — Карло Радек, совітський знавець заграничних справ, пише в „Правді" й „Ізвєстіях" про европейський фашизм. Він каже, що фашистівський рух попирають капіталісти, які намагаються задержати всю владу в своїх руках. А таке змагання мусить довести до війни. З одного боку маємо Німеччину, яка хоче захопити Австрію, а з другого Італія намагається довести до італійсько-австрійсько-угорської спілки, навіть даючи згоду на евентуальне відродження австрійської монархії, тільки в новім виді. Ніхто з них не має ясної програми. Тому скорше чи пізніше прийдуть до слова багнети.

НЕ ЗНАЮТЬ, ЧОГО ХОЧЕ ІТАЛІЯ.

БЕРЛІН. — Німеччина не годна зорієнтуватися, яку політику веде тепер Мусоліні супроти Австрії. З одного боку виходить, що він хоче злучитися з нею шляхом заключення митного договору, а з другого видно, що попирає монархію в Австрії. Але в кождім випадку він є проти прилучення Австрії до Німеччини.

АВСТРІЙСЬКІ МОНАРХІСТИ ПІДНОСЯТЬ ГОЛОВУ.

ВІДЕНЬ.—Австрійські монархісти влаштували демонстрацію, в якій взяли участь понад 4,000 осіб. Між приявними був князь Ернст Рідіґер Старемберґ, начальник „гаймвери".

На зібрання переслав привітальну телеграму канцлер Дольфус. Навіть кружляють поголоски, що на границю вислано спеціяльну військову ескорту, яка має привести до Відня архикнязя Отта, сина померлого останнього австрійського цісаря Карла.

Кажуть теж, що монархісти домагаються спровадження тіла померлого на острові Мадейра цісаря Карла до Відня, та що монархістичний рух в Австрії має попертя з боку Мусолінія й папи римського.

НЕМА „ЖИДІВСЬКОЇ КВЕСТІЇ" У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ. — Лідер фашистівського руху, князь Старемберґ, запевнив Жидів, що коли вони є австрійськими патріотами, то їм не станеться нічого злого. Мають тільки дбати про Австрію і держатися здалека від ріжних інтернаціональних дурійок.

КОРУПЦІЯ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ. — Американський кореспондент, П. Ж. Філіп, каже, що Французи є чесними. Це відноситься головно до народу на провінції. Зате Париж є містом скорумпованим. Населення Франції відноситься тепер з ненавистю до столиці, а властиво до урядових чинників, які стоять на чолі ріжних відповідальних урядів. З усіх сторін чути голоси, які домагаються основної реформи в урядах. А разом з тим згадують усюди за скандали, яких в останніх літах не бракувало. Найбільше населення обурене невиясненням убивства париського адвоката Алберта Пренса, обзнайомленого з ошуствами Ставіського. Таких тайних убивств було в останніх роках дуже багато. В звязку з ними стоїть теж сензаційне схоплення генерала Кутєпова.

ГОЛОДУЮЧІ ПРОТЕСТУЮТЬ.

ЛОНДОН. — Делеґації голодуючих, які прибули до Лондону з ріжних сторін краю, і відбули вже демонстрацію, домагаються допущення до палати послів, щоби там зложити протест проти урядового законопроекту в справі безробіття. Уряд боїться тому спротивитися, щоби відмовою не викликати заворушень безробітних.

МІЖ МІНІСТРАМИ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Теперішній міністер внутрішніх справ закинув у парляменті бувшому міністрови внутрішніх справ, що він морально відповідає за вбивство премієра Дуки. Дійшло до словних образів до такого напруження, що було би прийшло до бійки, якби посол Гога, бувший міністер, не покинув салі нарад. Гога заступався за антисемітську, урядом розвязану, організацію „Залізна Ґвардія".

SVOBODA (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕЯКІ НАУКИ З ГОТЕЛЕВОГО СТРАЙКУ

У Ню Йорку ведеться страйк готелевої служби, котрий виглядає як експеримент у лябораторії, спеціяльно зробленій для вияснення важних суспільних питань.

Страйк почався, очевидно, проти низької заплати та довгих годин праці. Невдоволення було загальне: як серед кухарів, котрим узяло 18 літ навчитися цеї професії, так і серед фахових „вейтрів" і чорноробучих мискомийів. Положення робітників ставало гірше й гірше. Як депресія погіршувала готелевий бизнес щораз більше й більше, „боси" знали тільки одну заряду на депресію: відбивати втрати на робітниках. Уряд мав нагоду зробити щось для промислу, при укладанню кодексу для готелів, але цей кодекс був увесь подиктований босами.

Організацією готелевих робітників занялися три юнії. Одна з них була сліпим орудям комуністичної партії. Другій, звязаній з Американською Федерацією Праці, закидують, що її урядники вважають ведення юнійної роботи за „рекет". Третя юнія має демократичну конституцію, низькі вкладки й не має бюрократичних урядовців. До неї почали горнутися робітники найбільше, коли обставини їх праці стали такі, що треба було проти них почати боротьбу.

Боси пробували організувати компанійну юнію. Коли ці заходи скомпромітувалися, почали викидати з роботи робітників, що приступили до найпопулярнішої юнії. Щоби запротестувати проти викидання з роботи, ресторантні робітники вийшли на страйк. Коли боси не виповнили їх домагань, заряджено загальний страйк усеї служби. Безробітні робітники забрали страйкові карти, і боси не мали досить страйколомів.

Уряд нічого не робив для полагодження страйку. Вимовлявся ріжними викрутами.

Преса станула за босами. Але невиразно. Були заяви симпатії для страйку, але на першому місці подавано заяви босів, а заяви юнії ховано в кут. Газети сумнівалися в пожиточність страйку, посуджували страйкарів за насильства, не подавали новинок за напади босівських ґенґстерів.

Серед боротьби комуністи не дивилися за робітничим інтересом, а за кредитом для своєї партії. Комуністичні ґазети ляли помиї на некомуністичні юнії. Цею тактикою вони ослабили поступову юнію та скріпили назадницькі змагання. Своєю тактикою вони ускладнили вже й без того складну ситуацію.

Та на це нічого не порадиш. Треба розвязувати складне життя таксамо щиро, як розвязується життя просте. Перед робідниками є нині складніша ситуація, яка вимагає більше уваги, глибші застанови й рішучішої акції, ніж було досі. Готелевий страйк показує, як будуть розвиватися події в інших промислах Америки.

ПРО ВСЕУКРАЇНСЬКЕ „ПОЛІТИЧНЕ БЮРО"

(Надіслане з Галичини).

Не зважаючи на міжпартійні міжусобиці, властиві політичним еміґраціям всіх народів, виробляєсь поміж нашими еміґрантами переконання, що преці — хочби лише з уваги на грядущі великі історичні події — треба би шукати якогось взаімного порозуміння та усталення бодай декотрих точок спільної програми.

За тим побожним бажанням іде ще й друге: бажання **спільного національного проводу,** котрому „всі язици" (очевидно українські) мали би повинуватись. Як вже піднесено у Вашім органі, справжні вигляди повстання такого проводу слабі, а радше жадні. Ледво чи всі існуючі вже організації і „проводи" такому „проводови" підчинилисяб. От них-же первим єсть А. Лівицький, а вторим — бувший гетьман з німецької ласки — Скоропадський. Но — а ОУН, а УНДО, а... комуністи?

Однакож бажання спільного порозуміння і спільної акції є в людей, не захоплених занадто кліковими пристрастями, таке велике, що повстають все нові помисли й проєкти, якби мож до такого „узгіднення" довести.

І так недаьно помістило львівське „Діло" дискусійний допис інж. Д. Черницького, в котрім він старається виказати, що не лиш треба скликати Всеукраїнський Національний Конґрес, але ще й покликати до життя спеціяльне **„Політичне Бюро",** котре мало би довести до внутрішнього порозуміння у всіх важніших справах всенаціонального характеру, дбати, щоби ріжні ґрупи собі взаімно на міжнародньому терені не перешкаджали, репрезентувати українські цілі та приготовляти можливости ширшої української „коаліції" у переломовому моменті.

В який же спосіб узасаднює інж. Черницький ті свої бажання?

Він передовсім цитує погляд якогось польського публіциста, що становище нації у світі забезпечується не скількістю отриманих **синців,** а скількістю **успіхів,** та каже, що ми вправді помимо труднощів зуміли створити деякі культурні цінности та викликати зріст зацікавлення міжнародних чинників українською справою, що однак наші успіхи далеко непропорціональні до наших спроможностей.

Дальше — каже він — „українська інформаційно-пропаґандивна діяльність серед чужинців буває часто паралізована через суперництво ріжних українських політичних таборів. В наслідку зроджується **недовіря і зневохота у міжнародних чинників** займатися українською проблемою, а серед української політичної еміґрації шириться деморалізація і витрачується енерґія на пусті сварки.

„Одночасно фактом є, що живемо в надзвичайно непевних міжнародніх часах і що якась нова хуртовина може нас знову заскочити розпорошеними і здезорґанізованими. З цеї анархії може вивести нас лише Всеукраїнський Національний Конґрес."

На тім конґресі треба би — по думці інж. Черницького — заманіфестувати перед цілим світом спільне українське „кредо" („вірую") — но, і вибрати це політичне бюро".

Річ певна, що таке „бюро" була би добра річ, але коли беремося до якогось діла, мусимо обчислитись з нашими силами, а надто й з усіми іншими обставинами. І так ми вже зазначили вгорі факт, що всі наші політичні ґрупи і орґанізації абсолютно не піддадуть себе під команду спільного національного „проводу". Навіть коли би й вислали своїх делеґатів на такий конґрес, то ті делеґати наробили би на нім такого бешкету, що конґрес розлетівся би зі страшним взаімним розяренням, а що більше, він спричинив би цим величезну компромітацію нашої національної справи перед цілим світом та ще **збільшив би** (уживаючи слів інж. Ч.) **„недовіря і зневохоту** міжнародніх чинників займатись українською проблемою".

Такий вислід того конґресу можемо собі згори цілком сміло випророкувати, бо знаємо добре ті наші політичні уґруповання і їх провідників і знаємо впрочім з визвольної історії других колись поневолених народів, що ніде і нікому не вдалося вести визвольної боротьби лише під одним прапором. Навіть такий великий муж державний, як Масарик, мав всілякі клопоти зі своїми земляками, як от хочби посол Диріх, а велику колоду на дорозі у його визвольній діяльности в особі москвофіла, посла Крамаржа усунула на щастя Австрія, замкнувши його за його діяльність до Іванової хати.

Ще більше роздвоєння було поміж Поляками на протязі цілих їх 120 літ треваючих визвольних змагань і навіть ще в дуже гострій формі в 1918 році. Нема отже чому дивуватись, коли й між Українцями є всілякі напрями. Цілком зрозуміло це (хоч і неполітично), коли дивитися на справи з історичного становища. Ріжниць у тих напрямах „всеукраїнський" конґрес не усуне, але ще більше може їх загострити, а нашим ворогам відкрити необачно і такі наші слабі сторони, про котрі вони ще не знали. А що на такім конґресі і большевики захотіли би й свою печеню спекти, це не підлягає і найменшому сумнівови.

Вже найцікавішим у цілій справі є те, що і галицьке УНДО ухвалило недавно взяти ініціятиву такого конґресу в свої руки! Таж це просто коміка — як кажуть Москалі — „самого вищого сорта". Кудаж вони задумують скликати той конґрес? До Львова? То буцім-то думають собі, що Поляки до такого конґресу допустять? Можемо згори знати, яке то „кредо" (вірую) ухвалив би на самім вступі такий конґрес, та що те „кредо" мало би всі знамена злочину головної зради після польського карного кодексу. Усі отже члени конґресу (наскільки би він відбувався на терені польської держави) помандрували би ще перед добровільним його закінченням до Іванової хати і на тім був би кінець. Що УНДО не скличе такого конґресу ані до Праги, ані до Відня, ані до Женеви, це річ певна. А коли би й справді так сталося, то й там, на чужині, проголошене звісне всім впрочім українське „кредо", — то очивидна річ, — що шановні ундисти не мали би вже чого вертатись до краю і що лише скріпили би українську політичну еміґрацію на ще одну ґрупу. А це певно до великої згоди і „єдности" її не причинилосяб.

Цього рода „ґустовання" уважаємо не лише за дитинство, але й за просто злобне всаджування дручка в колеса тим нашим заграничним патріотам, котрі зі щирого серця раді би до такого конґресу допровадити. Віримо в їх добру волю і чесні наміри, але обовязком реально думаючого політика є добре роздумати над цим, що має робити, бо з його роботи в дійсности вийшло би зі скликання такого конґресу ось що:

1) Передовсім приїхали би і такі люди, котрих укритою ціллю було би недопустити до ніякої національної консолідації взаґалі та не допустити й до вибору такого „проводу", котрому вони мали би піддатися.

2) Прийшло би до страшного міжпартійного розярення, а потім до публичних протестів не лише в своїй, але й у чужій пресі, а через це — до компромітації нашої справи взагалі перед цілим світом.

3) На випадок ухвалення (а до цього мусіло би дійти) нашого національного „кредо" — делеґати з наших рідних земель, а також жиючі в державах, що належать до займанщиків наших земель — яко еміґрантами (нпр. у Варшаві, в Празі або Букарешті) не сміли би вертатись до свого дотеперішнього місця замешкань (зглядно до дотичної держави).

4) Майже всі ухвали такого всеукраїнського конґресу, а передовсім „кредо" — були би в займанницьких державах недопущені до преси (сконфісковані) — а видруковані заграницею — не були би рівнож допущені до наших країв, а ті наші люди, котрі би ці ухвали в конспіративний спосіб цирили (в формі летючок чи як) відповідали би за головну зраду й пішли би на довгі літа до тюрми, зменшуючи цим ряди національних робітників у краю.

5) Кошти такого конґресу, а зосібна кошти подорожі делеґатів були би такі величезні, що ліпше було би вжити їх для пропаґанди нашої справи на міжнароднім полі.

Щож отже робити, коли — як бачимо — надходять дуже важні й рішаючі часи для нашої національної справи? Ось над цим требаби основно застановитись і ту справу зі всіх сторін насвітлити.

Знаючи однак, як такі справи виглядали і рішались у других народів, що боролись за своє національне визволення і злуку — можемо сказати лише тільки:

Нема іншої ради, як лише **порозумітися** в дорозі довірочній між **Орґанізаціями,** що мають близьку плятформу і в тійже довірочній дорозі усталити свою спільну тактику і на тепер і на випадок грядучих подій світового значіння. Будьмо переконані, що український загал піде остаточно за тими, котрі дадуть найбільшу запоруку здійснення загально-українського національного ідеалу. Так було у Чехів з Масариком і зі зорґанізованою ним „мафією", так було у Поляків з Пілсудським і з його „Пеовяками". А коли був осібно в Парижі „Начальни Комітет Народови" Р. Дмовського — то Пілсудський благородним жестом погодився з ним — і спільними силами разом здобували Польщу.

Якуж орґанізацію повинні Українці вибрати за свій концентраційний осередок?

Я думаю, що таким осередком повинно стати **„Обєднання Українських Орґанізацій в Америці",** котре вже так багато принесло користи для української справи взагалі.

Наші американські браття, котрі в останніх роках уже кілька разів заманіфестували свою добру волю концентрувати свої сили там, де іде про загально-національне діло (справа пацифікації, участь у виставі у Шікаґо та протест проти виголоджування Радянської України) повинні відкинути всякі кліккові огляди геть, а станути однодушно під прапором „Обєднання". Впрочім близші услівя можуть бути ще обговорені осібно.

Абсурдною мусимо уважати думку, немовби такий всенародний „Центр" разом з „Політичним бюром" далося би оснувати під стопою цього чи іншого займанця. Таке бюро ніякої самостійницької політики провадити не могло би. Я в своїх статтях старався стояти все на безпартійнім становищи, і тому в тім випадку мушу без всякої злоби ствердити, що УНДО завело всякі покладані на нього надії і що вже від трох літ навіть ніяких жалоб до Союза Націй не вносить, хоч справа шкіл, справа безкарного ґрабування кацапами церков на Лемківщині, а замкнення парусоток церков на Холмщині, недопускання до оснування кооператив та читалень на Волині (та розвязування вже основаних) і т. д. і т. д. давали аж надто много матеріялу до добре основаних жалоб. От якийсь кацап з Америки вніс в справі Закарпатської України скаргу до Союза Націй — і Союз мусів добре собі над тою справою голову ломати.

А т. зв. **„українська парляментарна репрезентація"** (УНДО-я) мовчить, мов води в рот набрала. Крім того ні вона ні її партія не видає хоч би лиш якого місячного бюлетину у французькій мові про українські справи. Одним словом — ще раз кажемо: абсурдом чистим є думати, що така — впрочім дуже уґодово настроєна орґанізація є покликана до скликування „всеукраїнського конґресу" та основувати ще якусь „національну канцелярію" під етикетою „помічного бюра". Мусимо собі якось в інший спосіб давати раду та приготовуватися на „слушний час".

Наші браття у свобідній Америці сущі — покликані до того, щоби сказати своє рішуче слово і взяти в цілій акції провід в свої руки.

Іван С.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 4. березня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали при Оклей і Райс. Обовязком кождого члена прийти і привести одного нового члена. Також напоминається родичів, щоби прислали своїх дітей на ці збори, щоби могли вибрати свій молодечий уряд і щоб приучувалися коло нас старших. — Г. Ониськів.

КОРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. Михаіла, від. 55, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 4. березня, точно в год. 2-гій пополудни, в гали де звичайно. Обовязково кождий член повинен явитись, бо є важна справа. — П. Чайковський, пр.; Стах Демчук, кас.; Н. Шандровський, секр.

МАЙФІЛД, ПА. Бр. св. Василія Вел., від. 185, повідомляє членів, що квартальний мітінґ відбудеться 4-го березня, в гали парохіяльній. Є важні справи. Неявившийся член буде караний після ухвали братської. Ол. Наконечний, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться 4-го березня, по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Кождий член обовязково має прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Котрий член не явиться на цій мітінґ заплатить кару після статута. — Петро Маліборський, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 4. березня, в годині 2.30 пополудни, в гали мітінґовій. Є важні справи до полагодження, тому присутність всіх членів конечна. Довгуючі члени нехай вирівнають вкладки, в противнім разі будуть суспендовані. На тім мітінґу вирішиться відсвяткування 40-літнього Ювилею обома відділами: 116 і 245. — М. Думанський, предс.; Й. Паславський, кас.; П. Стадник, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Бр. Пресв. Тройці, від. 203, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 3. березня, під ч. 162 Норт 5-та вул. Є важні справи, а найважніша зміна чартеру і печатки. — Іван Малик, предс.; Ст. Глушко, кас.; Дм. Сенюта, секр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в суботу, 3 березня, в годині 7.30 ввечір, в гали де звичайно. Просимо всіх членів прийти на час і вирівнати свої залеглости. Хто ще не змінив своєї грамоти, то просимо принести стару грамоту на мітінґ або до секретаря. Хто має діти, котрі ще не є членами У. Н. Союза, просимо прийти на мітінґ та вписати їх. Довгуючі члени, коли не прийдуть на мітінґ та не вирівнають свого довгу, будуть суспендовані. — Іван Габрилович, предс.; Сергій Винярський, кас.; Іван Ількович, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться 4-го березня, в годині 3-тій пополудни, в гали де звичайно. Проситься членів прибути на цей мітінґ, бо є дуже важна справа до полагодження. Не явившийся член підлягає карі 1 дол. — Мих. Зельвах, секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє, що на річнім мітінґу, по справозданию за 1933 рік вибрано новий уряд на 1934 рік. Також ухвалено, що довгуючі члени мають явитись на мітінґ і вирівнати свої залеглости, бо дальше не будесь тримати члена довше як один місяць, а коли не заплатить, то буде суспендований. — Ф. Стеців, предс.; Ю. Дропюк, кас.; Ів. Стерпік, секр.

В. Будзиновський.

НА ОКРАЇНАХ

(Історичне оповідання).

(5)

Татари знають, як то все буває при всяких облогах. Все буває так, що обложений надіється якоїсь помочі. При кождіській облозі обложений не рипається, поки має запас харчів і амуніції. Татари аж тоді погадають собі, що ми може схочемо пробитися, коли будуть рахувати, що наші запаси харчів і муніції вже вичерпалися. Щоби вже першої днини облоги нам забаглося втікати відси пробоєм, жаден Татарин не подумає.

— Крізь татарський табор ми годні пробитися, корнистаючи з того, що наш наглий випад спантеличить їх — замітив Розворський. — Та потому в степу орда обступить нас і вибе до останнього.

— Не думаю, що буде так зле. Щоби лиш пробитися до моста і за ріку на греблю крізь багно. Хоч би й пішли за нами, то не обскочать нас, бо з греблі в багно не зійдуть.

— Гадаєш, що відси легко пробитися аж за ріку?

— Відстань від замку до ріки і її моста невелика. З воріт рушимо вузьким клином. В нашім хвості підуть два вози. Перший з міхами землі, другий повний соломи. Наш випад захопить Татар цілком несподівано. В першій хвили вони й не кинуться. Очевидно, як се станеться вже сеї ночи. Заки отямляться, більшість наших вже буде за мостом. Може й усі. Останній віз, той з соломою, лишимо на мості і підпалимо. Другий поставимо поперек греблі зараз за мостом. Се на те, щоби не впустити Татар, стріляючи зза нього, на греблю тоді, коли би міст не займився, або коли би Татари схотіли перейти ріку плавцем.

Розворський добру хвилю не говорив нічого. Нарешті, важко зітхнувши, сказав:

— Так гладко, як се говориться, воно не піде. Неодин з наших завтрішньої днини не побачить...

— Годі! Спасемо бодай частину війська і нашу військову честь.

— Хіба, що лиш тільки будемо мати з того... Частину війська і військову честь спасу коштом... Хіба не знаєш, що тут також моя жінка і моя донька? Чи гадаєш, що вони будуть між тими, що пробються живі?

— І я знаю, кого ми тут маємо! — відповів Нестор живо. — Саме того я рішився пробиватися ще нині, і то туди через ріку на багно, не в сторону противну. Як би не пані і панна, то я пішов би пробоєм таки зараз в білу днину і то не в сторону багна, а в противну, в саму середину їх табору. Колиж з нами жінки, то треба підождати, аж буде цілком темно, аж кромі вартових всі дороги позасипляють, і пробиватися туди на ріку. Того, що таким способом напевно спасу обі жінки, не скажу. Маю лиш велику надію. Хоч би й була дуже мала, то для них тільки той один спосіб ратунку можливий. Як не спробуємо таким способом спасти їх, то іншого ратунку для них нема. Мусимо якось так умістити їх в нашім поході, щоби до них мали якнайтяжчий приступ Татари і татарські стріли.

Коли так балакали, почули від сторони ріки голосніший гамір. Вийщовши на вал, побачили, що просторонь між замком і рікою виповняє більша сила Татар. Нестор заскреготав зубами.

— Неначе би підслухали нашу розмову і відгадали мій плян! Перегороджують нам шлях більшою силою. Козаки пробються і крізь ту живу гать, та не всі... Жінки справді будуть у великій небезпеці.

Розворський посоловів до решти.

Хоч то було щойно полудне, Нестор приказав зійтися всім сотникам, щоби з ними перебалакати плян пробою. Заки сотники зійшлися, прибіг один вартовий при вході до замку і сказав, що прийшли і край фоси стоять татарські посли. Хочуть балакати з отаманом замку. Нестор пішов до башти над входом, Розворський за ним.

— Що ви скажете? — спитав Нестор. — Може хочете дістати від нас окуп?

В душі Нестора заблимала надія, що Татари справді хочуть виторгувати якийсь окуп. Хоч в замку не знайшов би й сотної части того, що Татарин за обіцянку відступлення міг би зажадати, Нестор був би дуже радо розпочав переговори на те, щоби Татарина приспати і щоби не думали про намір пробою обложених.

— Окуп ми самі возьмемо собі й не балакаючи з вами. Возьмемо не лиш те, що ви там маєте, а й всіх вас самих.

— Не говори гоц, аж перескочиш! — гукнув до них Нестор. — Щож таке вас привело сюди, як не намір видурити від нас окуп? Може ви прийшли з візванням, щоби ми здалися й не пробуючи оборони? Ще мало ваших лежать перед замком? Ті трупи доказом, що наш замок затвердий горіх на ваші зуби. Ті трупи, то поломані ваші зуби. Поломите собі ще й решту і замку таки не дістанете!

— Ми прийшли не на те, щоби з вами перечитися... З тими, що ще живі. Ми прийшли побалакати з вами про тих, що вже розпрощалися з сим світом. Чи не згодились би ви припинити війну до вечера, щоби ми могли позбирати наших, що тут лежать і гідно поховати їх?

— Се їх бажання каже мені, що бодай нині вони вже не думають атакувати нас і мабуть замку вже не гадають брати приступом, а облогою, — сказав Нестор до Розворського.

Татарському посольству Нестор не зараз відповів. Сів на лавці, лікті спер на колінах, голову на долонях і думав. Нарешті підвівся, приступив до бійниці і підповів:

— Ми ще не годні рішитися. По остаточну відповідь прийдіть за годину!

Татарське посольство відійшло. Нестор покликав до себе Бірду, взяв його на бік і побалакавши з ним, дав йому ключі від льохів.

Бірда пішов до льохів, де в залізах сидів молодий татарський шпіон Аслан. Бірда вже був у Аслана і балакав з ним, бо носив йому їсти. Аслан вже знав, що Бірда Татарин, що з християнами жиє і служить їм тільки тому, бо коли би вернувся до своїх, то його вбили би. Аслан і се вже знав, що Розворському Бірда служить вірно тільки тому, бо всі члени родини дуже добрі люди і з ним поводяться так, наче би він був свій. Увійшовши тепер, Бірда сів на колоді коло Аслана і промовив журливо:

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ДЛЯ ЗРІВНОВАЖЕННЯ НАЦІЇ.

На „краєвій раді жидівської добродійної ради" виступив жидівський лідер Фелікс Варбург з промовою, в якій звернув увагу жидівської молоді на те, що вона замало віддається рільництву. Жиди люблять хвалитись успіхом у медицині, адвокатурі й навчанню, але не успіхами в рільництві. Вони люблять торгувати пшеницею, але не управляти її. Люблять торгувати мясом, але не люблять годувати худоби. Варбург радив їм взятися до рільництва в більшім числі, ніж не досі робилося.

Жидам не достає рільничої кляси, і тому вони хочуть її витворити.

Інші народи можуть мати досить рільників, але замало людей вільних професій та купців. Чи в тому щось дивного, що вони хочуть намножити в себе купців, адвокатів, інжинірів, лікарів?

ДЕЩО НОВОГО В ЦЕРКОВНІЙ НАУЦІ.

Епископ-суфраган протестантської церкви в Ню Йорку говорить на проповіди проти страху перед Христом.

Того самого дня проповідник методиської епископальної церкви св. Петра теж говорить проти страху. Ніщо в світі не позбавляє людини щастя так, як жура і страх.

Коли страх шкідливе почування, то що сказати про ті уряди, які першою своєю цілю вважають вщіплювати в підданих страх? Що сказати за батька, що вчить дітей при помочі страху? Що сказати про працедавця, котрий держить своїх робітників у вічнім страху перед втратою праці?

ЯК ЗАПОБІГТИ СВІТОВОМУ НЕЩАСТЮ.

Один проповідник виголошує проповідь проти війни. Головним чинником для недопущення до війни, каже він, повинна бути церква.

Як це зробити? „Чи церква має сидіти з заложеними руками, або шептати молитви, як збирається благословити меч?"

Тоді вже запізно греміти проти війни. З заложеними руками й самою молитвою нічого не вдієш.

Трохи дивні річи, коли вони походять з проповідальниці.

ВІДВАГА ВІДПОВІДАЛЬНОСТИ.

Інший проповідник говорив про потребу відваги взяти на себе відповідальність. У світі не можна зробити ніякого вартісного діла, не беручи на себе відповідальности, не беручи на себе хреста. Лише та справа виграє, котрої приклонники вміють братися активно до поборювання тих труднощів, які лежать на дорозі до її здійснення.

ДОРОГА ДО СУСПІЛЬНОЇ РЕОРҐАНІЗАЦІЇ.

Відомий духовник Фоздик говорив про потребу суспільної реорґанізації.

„Ми нині знаходимося серед громадського бунту проти надужиття влади", говорив він. „Всяка форма громадянства, чи це капіталізм, чи фашизм, чи соціялізм, чи комунізм, розібється на тих самих скелях: на надужиттю влади". Вратувати від занепаду може її тільки етична форма, себто глибоке зрозуміння поняття добра й зла.

На науці релігії.

Катехит (питається найбільшого лінюха в клясі): Пришило, скажи нам, чому оглядалася Лотова жінка на Содому й Гомору, як на неї падала сірка, а це місто охопило полумя?

Ученик: Бо вона боялася, щоби її не переїхала вогнева сторожа.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Підготовчі збори до відсвяткування сороклітнього ювилею У. Н. Союза.

За почином гол. радного У. Н. Союза, п. Ів. Лисака, скликано дня 16. лютого збори місцевих відділових урядників для приготування плянів до відсвяткування важного для Союзовців свята, себто 40-літнього ювилею У. Н. Союза.

На збори явилися урядники отсих відділів: 76, 133, 359 219, 152, 371 і 322.

Всі урядники заявилися одноголосно за відбуття свята. Сформування ювилейного комітету час і програму відложено до слідуючих зборів.

Слід зазначити, що присутні на зборах застановлялися найбільше над приєднуванням нових молодих членів.

В дискусії піднесено, що до нашої молоді тяжко підходити чисто з патріотичного боку, але стверджено, що У. Н. Союз дає теж багато ріжних користей з матеріяльного боку.

На перший погляд здається, що в Союзі є троха зависокі вкладки. Але це помилково так глядіти. Бути членом У. Н. Союза, значить бути забезпеченим в разі слабости, каліцтва і в разі смерти. А це треба мати на увазі, бо в асекураційних компаніях треба за ті користи осібно платити. А як за це заплатиться, то вкладка буде багато більша ніж в Союзі. У. Н. Союз, це є наша орґанізація, яка помагає своїм членам в нещастю совісно й чесно. Подивімся на подяки в „Свободі" з часів депресії, а побачимо, яку велику суму гроша виплатив Союз своїм членам титулом запомоги. Чи це не повинно бути заохотою для нашої молоді? Таж вона має перебрати згодом У. Н. Союз у свої руки.

В дискусії піднесено, щоби нашу молодь заінтересовувати літературою в українській і англійській мові та щоби в кождім відділі була відповідна література до роздавання поміж нашу молодь.

Пропоновано, щоби урядники на своїх мітінґах представили своїм членам вагу такої важної хвилі, і щоби кождий Союзовець старався вписати своїх дітей до У. Н. Союза. Постановлено розвести широку аґітацію поміж нашими Українцями в Нюарку, яких нараховують на шість тисяч, щоби ставали в ряди нашої орґанізації.

Олекса Шумський,
секретар зборів.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

С. С., Провіденс, Р. Ай. — Не було би сталося таке велике нещастя, якби гроші були пішли на інвалідів замісць на голодуючих, бо на ділі як одні так і другі нещасливі. Нема потреби зчиняти крик з отих $20, якби навіть зайшла така помилка, що замісць на голодних вислано ту жертву на інвалідів. Але для Вашого заспокоєння подамо, що жертва пішла на акцію допомоги голодним.

Інж. С., Ню Йорк, Н. Й. — Така коротка історія вже є написана і друкується в „Ю. В.".

УКРАЇНЦІ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ.

До редакції „Свободи" наспіли 4 числа української ґазети **„Маньджурський Вістник"**, орґану української національно-державницької думки, видаваного в Харбіні.

З відомостей, які ми знайшли в тім часописі, бачимо, що й там на Далекім Сході бється такесаме щире українське серце, як тут в Америці. Бачимо, що й там є вже свідома ґорстка Українців, самостійників і державників, які, хоч жиють у надзвичайно важких обставинах, обстоюють далі ідеал Соборної України і мужно виступають не тільки проти Совітів, але й всіх інших окупантів українських земель.

Ми бачимо далі, що Українці на Далекім Сході здають собі добре справу з того, що їм уже в найближчім часі може прийдеться відограти дуже велику історичну ролю. І вони приготовляються до цього.

І цікаве те, що вони, хоч знають, що на випадок конфлікту між Совітами і Японією, їм прийдеться бути дуже обережними, вони без ляку пятнують японського представника в Лізі Націй за те, що не боронив як слід Українців під Польщею, що пішли з жалобою до Ліґи Націй в справі польських звірств підчас ославленої польської „пацифікації".

Українцям, які обєднані біля ідеольоґії „Маньджурського Вістника", приходиться на Далекім Сході вести важку боротьбу з російською еміґрацією, яка нічого не хоче чути про поділ Росії й Самостійну Україну. Отій ґрупі приходиться теж важко боротися з самим українським громадянством, привиклим до „балачок" і шумних фраз та заяв, коли теперішня пора вимагає великої активности, ясної політичної думки і відваги.

По містах переважають на Далекім Сході російські елементи. Доходить до того, що в самім Харбіні на загальні збори Української Національної Громади вислала влада як представника поліції Росіянина з походження, котрий не дозволив виголошувати промови по українськи, а домагався, щоби говорено по російськи. Голова зборів звернувся до присутних на нарадах і запитав, чи годяться переводити наради по російськи. Як подає „Маньджурський Вістник", за таку зміну не піднявся ні один голос. Тоді представник зборів почав продовжувати наради в українській мові, а представник поліції замкнув збори.

Зі звітів українських орґанізацій виходить, що в минулому році засновано там кілька українських орґанізацій, як: Видавнича Спілка, Союз Зеленого Клину, Українська Учительська Спілка. Заходами цеї останньої відбулися загальні збори українських учителів. На цьому зібранню зясовано всі обєктивні причини, які спричинили оснування тої орґанізації. В склад правління тої орґанізації ввійшли: А. Драґус, У. Данильченко, К. Андрушенко, Р. Барилович та П. Марчишин.

Збори ухвалили орґанізувати курс українознавства для своїх членів, щоби їх підготовити до праці в будучій українській школі, а далі збільшити тим робом ряди української інтеліґенції, якої там мало.

„Маньджурський Вістник" подає короткі, але вичерпуючі інформації про життя всіх Українців на всіх землях, описує голод на Україні та змальовує пекло під Польщею.

В ч. 1. з 1934 р. подано по англійськи статистичні дати щодо України. Між іншим подано там ближчі інформації про Далекий Схід, який є під Совітами. На тій території мешкає 1,250,000 мешканців. Це є величезний простір, який дуже рідко заселений. На тій території під Совітами жиє 700,000 Українців. Українське населення в окрузі Владивостока виносить 26% цілої людности. Далі означено процентово число Українців в таких місцевостях: Спаск 80%, Івановск 70%, Шмаковськ 75%, Чернигів 95%.

В окрузі Хабаровська: Іман 70%, Калініск 85%.

В окрузі Амура: Александровськ 56%. В окрузі Зея: 40%. В окрузі Сахаліна 97%.

Часопис згадує, що в Харбіні жиє численна укранська кольонія.

На тих всіх землях пробудилося було українське життя. Всюди закладано українські вищі школи, просвіти й українські кооперативи та клюби. Та все те большевицька влада позамикала.

Та, подає часопис, тепер надійшла пора, щоб українське життя наново оживити.

Передплата цього часопису виносить $1 річно.

Адреса:

"The Manchurian Herald"
P. O. Box 269
Harbin, Manchou-kuo.

ВІДОЗВА

громади Негівці, пов. Калуш, Західня Україна, до земляків-односельчан в Америці.

Дорогі наші Браття! Перед кількома роками, з ініціятиви кількох людей з нашого села в Америці, зачалась у нашому селі будова Народнього Дому, котру при щирій жертвенности наших братів вдалося довести до цього стану, що дім вибудовано і накрито бляхою. В першу чергу є це заслуга наших братів в Америці, котрі жертвували гроші в сумі $940, за що складаємо їм щиру подяку.

Також складаємо щиру подяку тим всім людям доброї волі, що допомогли нашим комітетам в цій справі. Особлива подяка належиться п. Авраменкови, котрий причинився своїм виступом танцюристів в уладженім на цю ціль фестині безкорисно. Також поклали великі заслуги в тім ділі провідники хорів, котрих імена не є ще нам знані.

Складаємо також подяку Редакції американської „Свободи", котра все йшла нам на руку, поміщуючи наші відозви.

Каже наша пословиця: „Кінець діло хвалить". Так і тут. Справа докінчення Народнього дому застрягла і не може рушитися з місця. Народній Дім невикінчений чекає вкладу гроша, щоби був викінчений і сповнив своє завдання.

Браття односельчани! Докінчіть започатковане Вами велике діло, котре ми без вашої помочі не всилі викінчити.

Прохаємо Вас доложити ще трохи старань і хочби дрібними жертвами допомогти докінчити будову Народнього Дому, щоби ми вже в короткому часі могли сказати, що „в своїй хаті, своя правда". Бо до цього часу ми тинялись по чужих зі всіми нашими установами.

Негівці у грудні 1933.

Управа Господарсько-споживчої Спілки „Згода".

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення' мені запомоги з фонду допомогового в сумі $100 з причини втрати ока. Також дякую місцевим урядникам бр. св. Николая, від. 5 У. Н. Союза в Асторії, Л. Ай., за їх труд.

Бажаю нашому У. Н. Союзови ще кращого розвою і багато нових, молодих членів. Хай жиє і могутніє наш Батько Союз, а з ним і наша слава, як членів такої гуманітарної української орґанізації в Америці.

Петро Лешко.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ІСТОН, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

Цього року не було кому подбати за коляду на Рідний Край. Щоби наша громада не осталася позаду всіх інших громад, підписаний разом в гром. Дешевським пішли за збіркою і зібрли $18.55, які вислали до краю через Обеднання.

Жертвували: по $1: М. Підгайний, В. Романків, о. М. Колтуцький, Т. Кульчицький, М. Колодруб, І. Малимук, І. Вересюк, Т. Терлецький, В. Потопа, А. Допілка, М. Потучко; по 50 ц.: І. Дешавський, К. Концевич, П. Бордун, В. Беднарський, З. Загачевський, М. Горон, Д. Вересюк, В. Ґудз, М. Загоройко, В. Литвин, Ф. Саґатий, Д. Особа, Г. Брикса; по 25 ц.: І. Терлецький, С. Борецький, А. Ткач, М. Райс, Д. Ільницький. — Разом зібрано $18.75.

Микола Підгайний.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

Заходами української католицької парохії переведено коляду на Рідну Школу і заколядовано $30, які переслано до краю через Обеднання.

Жертвували: І. Пасічник $3; по $2: А. Рейтар, П. Борис; по $1: о. І. Захарко, Д. Липовий, І. Курило, Н. Путас, Л. Топлищин, П. Мартинів, М. Пахолок, Н. Сеник, Р. Задорецький, М. Гумен; по 50 ц.: І. Брилінський, Стах Щомак, Н. Мороз, Т. Павлишин, І. Кушнір, С. Липа, І. Лабай, Й. Ошуст, В. Дзюбановський, І. Коваль; по 25 ц.: П. Бушко, П. Язвінський, В. Александрів, А. Бурбела. — Передав Іван Бурбела $23.80.

Передав В. Мельничук $6.20.

Жертвували по $1: В. Мельничук, І. Стасів, П. Задорецький; по 50 ц.: Т. Сорочан, С. Хандога, Ю. Бойко, І. Довгань, В. Швайлик, М. Росоловський, а А. Дробанчук 20 ц. — Разом $30.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Коляда 17-го відділу ОДВУ на боєву акцію.

Члени 17-го відділу ОДВУ ходили в часі Різдвяних Свят колядувати на боєву акцію і заколядували $24.32.

Коляду зложили слідуючі: Ілія Крук $2; по $1: О. Рекрут, І. Витязь, А. Ковалевич, М. Костів, Ш. Накутинський, о. Е. Королишин, В. Рекрут, П. Дорош, М. Свідер, О. Белян, К. Ревуцький, О. Серединський, Т. Онисько, І. Мамчак, А Дикун, Г. Болюх, І. Ворона, Н. Н.; по 50 ц.: І. Мохнацький, Е. Олійник, С. Саска, Г. Лучка, Л. Гумляк, М. Серединська, А. Батович, В. Рекрут мол.; по 25 ц.: М. Хоптовий і Н. Н. — Разом $25.50. З того зужито на пересилку 18 ц. — До краю переслано на боєву акцію $24.32.

Колядували товариші: І. Мохнацький, І. Витязь, М. Свідер, І. Мамчак і О. Рекрут.

Управа Відділу ОДВУ ч. 17.

КОГУС, Н. Й.

Коляда Рідній Школі.

Цього року заколядовано в нас $44 на Рідну Школу, а на Т-во „Просвіта" у Львові зложили:

Українсько - Американський Гор. Клюб $5; по $2 о. І. Шуховський, І. Столяр, Д. Зальопаний. Гр. Касіян Содомора з Олбані, Н. Й., зложили коляду $2 на Рідну Школу й інвалідів.

Загально зібрано $57 долярів, які переслано до краю через „Обеднання".

Комітет.

НОВИЙ ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

ЧУДО СВ. НИКОЛАЯ, написав В. Левицький. Драматична картина на три дії, після апокрифів. Для старших. 12 осіб. — 20 ц.

МАТИ, драма з народнього життя на 4 дії, І. Я. Луцика. 11 осіб. — 35 ц.

З ТАМТОГО СВІТА, комедія в трох діях. В. Мартиневича. 15 осіб — 45 ц.

ЗМІЙКА, В. Ришкова, комедія на 4 дії. 9 осіб — 50 ц.

МОТРЯ, нісценізація історичної повісти Б. Лепкого на 5 картин, осіб 21 — 35 ц.

КНЯГИНЯ КАПУЧІДЗЕ, фарс на 3 дії. А. Моллєр. 10 осіб — 45 ц.

ВЕЧІР НА ХУТОРІ, або **Василь та Галя.** Песа на 1 дію. 4 осіб — 20 ц.

ШВЕЦЬ ЖЕРДКА, або **Барон на Літниську.** Комедія в 3-ох діях. 12 осіб — 45 ц.

ДЛЯ БЛИЖНІХ, драма на 4 дії, Я. Косовського, 13 осіб — 30 ц.

СОТНИКІВНА, песа в 5 діях, з історичної повісти Богдана Лепкого. „Сотниківна" перероблена для сцени Олексою Скалозубом, 15 осіб — 40 ц.

ЗРАДА, історична драма на 3 дії з часів гетьмана Мазепи, 8 осіб — 35 ц.

ВОЄННА ЗАВЕРУХА, трагікомедія на 4 дії зі співами, 6 осіб — 25 ц.

ДВА ДОМИКИ И ОДНА ФІРТКА, комедія в 1 дії, Л. Лотоцького, 8 осіб — 15 ц.

МАРКО СПОТИКАЙЛО, комедія на 4 дії, написав П. Франко, 10 осіб — 35 ц.

ЧОРТЕНЯ, комедія в 3 діях для аматорських гуртків, Й. Ярославич, 6 жен. 5 муж. (Чортеня написане в цей спосіб, що можна його грати як хто хоче, в 1-ній або в 3-ох діях) — 30 ц.

ВЕРТЕП, песа на три дії, М. Підгірянка — 25 ц.

ЛЮБОВНІ ПРИГОДИ, комедія на 2 дії, Ост. Цюка, 5 осіб — 15 ц.

НОВІТНІ ЧОРТИ, комедія в чотирох діях, написав А. Данко. Осіб 16 — 35 ц.

СРУЛЬ НАТЯГАЙЛО, написав А. Данко, комедія в двох діях, 7 осіб — 25 ц.

Замовлення слати до:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК БАВИЛИСЯ ПОЛЬСЬКІ МАГНАТИ.

Як австрійські війська після першого поділу Польщі в 1772 році від червня до серпня ввійшли до колишніх українських князівств Галича та Володимира (які потім дістали назву королівства Галичини та Володимирії), застали там страшні відносини. Країна подобала на пустиню, в якій жили нещасні селяни (німецькі хронікарі порівнюють тих нещасних людей навіть із пів звірями), Жиди, дрібна шляхта та кілька польських маґнатів. Ті маґнати то були деспоти, які не знали границь своїм жорстокостям. Ті маґнати, Чарторийські, Сапіги, Любомірські, Санґушки, Потоцькі (яких пізніше цісар Йосиф II. іменував князями та ґрафами), були попросту тиранами, що не знали ні божих ні людських законів, а допускалися більших жорстокостей ніж римські цісарі Неро або Каліґуля.

Одна польська маґнатка, горда із своєї краси, сказала себе змоделювати в мітольоґічному костюмі, а як образ був готовий, для заховання своєї жіночої чести приказала маляря вдушити в купелі. Потім пустила чутку, що маляр покінчив самогубством. Один маґнат із примх застрілив дитину сестри свого Жидафактора. Фактор докоряв за це маґнатови. Поляк приказав свому козакови набрати повний віз жиденят і повезти в нагороду за застріленого. Інший маґнат приказав живцем закопати греко-католицького священика. Такі випадки множилися з упадком державної сили Польщі.

Шляхта, теоретично рівна в правах без огляду на маєтковий стан і почести, дрібна шляхта, на якої хуторі не мав права сидіти пес, щоби не засягнути хвостом на сусідову посілість, могла звати коронного маршала та гетьмана своїм братом, захопила владу в свої руки. Одначе дрібна шляхта була лише услужливим льокаєм великих маґнатів, які мали в своїх руках військову силу, як коронні маршали, каштеляни і т. д., а короля перемінили в свого манекіна. Дрібний шляхтич, що сидів на дворі маґната, відповідно до маґнатової примхи діставав наґаї або гроші, та це й те приймав однаково покірно.

Нічого не може краще зобразити тодішніх відносин, як життя Анни Радивил, княгині Любомирської яка здобула славу польської Месаліни. Її злочини та процес характеристичні для галицьких відносин за Марії Тереси. Анна Любомирська була дочкою князя Радивила. Вважали її найгарнішою жінкою в Польщі. Вийшла вона за Любомирського не з любови, а з жадоби почестей. Любомирський відгравав тоді значну ролю в політиці та війську. Зате Любомирський любив її дуже. Гарна Полька зараз на весіллі виявила свою безмежну жорстокість. На дворі її батька жив молодий шляхтич Єлецький. Виростав із нею і обожав її. Досі вона приймала його обожання рівнодушно. Перед самим шлюбом стала страшно „кокетувати" шляхтича. Це вразило Любомирського. Після весільного пиру княжна пропала. Чоловік став шукати її та знайшов її з Єлецьким у „недуже то пристойній ситуації". Любомирський шалів, жінка сміялася. Любомирський прикликав слуг і приказав вибити нещасного любовника, що він зімлів під ударами.

Опісля один рік жила Любомірська в Варшаві. Тут любився в ній старий король Станислав II. Август і молодий Понятовський. Опісля переїхала Любомирська до свого замку в Білому Камені коло Тернополя. Князь Любомірський мусів утікати з краю, тому, що взяв був участь у барській конфедерації, як її провідник. Конфедерація ця виступала проти короля.

Раз на Святий Вечір зібралася на замку княгині Любомірської вся околична шляхта. Княгиня уладжувала для шляхти забаву за забавою. Між іншим захотіла уладити в парку лови. Лісничий сказав княгині, що за такий короткий час не може доставити звірів: вовків, ведмедів, рисів. Княгиня стояла при свому. Вже на другий день хотіла мати в парку лови. Що не було звірів, порадила собі так, що сказала кількадесять панщизняних селян позашивати в шкіри диких звірів. І дійсно лови відбулися та реготалися, що дикі кабани вилазили на дерева, а ведмеді, переслідувані собаками та ловцями, ховалися в кущах. Що кілька мужиків згинули при цьому, то що це значило в порівнанні з забавою, яку мали польські пани...

Два пазі, що були на дворі княгині, 14-літній Ксавери Чацький та 16-літній Вінкентій Келяневський, билися за ласки княгині. Княгиня виявляла ласку Чацькому. Оба поранили собі вуха й руки. Княгиня приказала Чацькому дати двацять, Келянському пятьдесять різок.

Чортівський гумор виявила Любомирська в суперечці з сусідом Довгопольським. Він процесувався з княгинею за хутір. Її козаки засілися на шляхтича, кинулися на нього, як вертався нічю додому, та хоч як він боронився, звязали його та привезли до Білого Каменя. Княгиня приказала повісити шляхтича. Сповідник відраджував княгині, щоби не вішала шляхтича, бо тоді вся шляхта виступить проти неї. Вона згодилася не вішати, бо їй прийшла до голови інша думка. Держала Довгопольського в своїй спальні в залізній клітці, добре його годувала й він мусів бути свідком усіх її інтимностей. Побідила її краса. Ненависть шляхтича, який осуджував її неморальність, перемінилася в палке кохання, коли він день у день мусів дивитися на її красу. Навколіщках благав її. Простила йому та вислухала його благання. Любомирська сміялася, щоби охолодити його, казала йому обголити голову, виляти на нього два ведра холодної води та випустила на волю.

Грізнішою показалася для іншого, який впевняв, що за її кохання віддав би життя. То був Хоєцький з Дрогоєва, молодий офіцир уланів. Його приказа Любомирська повісити в пивниці та закопати, однак передтим віддалася йому. Довго вірили люди, що Хоєцький згинув у бою конфедератів проти Москолів. Вкінці правда виявилася. Розпуста Любомирської вкінці була вже така страшна, що батько й чоловік Любомирської постановили тому зробити кінець і віддати її до шпиталю. Оба були тоді як утікачі на Мадярщині, тому самі не могли нічого почати. Вони поручили одному шляхтичеві схопити Любомирську та замкнути в монастирі. Рівночасно приказали, щоби сховав родинні дорогоцінности, які вона мала. Шляхтич приїхав до Білого Каменя. Тут переконався, що нічого не вдіє, бо княгиня йому недовіряла, а служба була дуже привязана до неї. Підкупив покоївку та при її помочі викрав дорогоцінности й утік. Небаром княгиня викрила крадіж. Післала за шляхтичем свого любка Русоцького з козаками. Вони здогонили шляхтича та привели його до княгині. З паперів, Знайдених при ньому, довідалася, яка небезпека грозить їй від батька та чоловіка.

Постановила відстрашити своїх неприятелів. Запросила тернопільського бурмістра й міську раду з Білого Каменя. Приймала їх добрими стравами та напитками. При цьому стала оповідати, як то її вкрадено дорогоцінности та просила, щоби видали присуд на грабіжника. Щоби догодити гарній, гостинній Любомирській, бурмістр і радні сказали привести злодія. Після короткого переслухання засудили шляхтича на смерть, не зважаючи на його спротив, що він як шляхтич не підлягає їх судови. Різник відрубав шляхтичеви голову. Тимчасом Галичину заняли австрійські війська, австрійська влада передала справу австрійському карному судови. Обвинуватили княгиню Любомирську, її любовника Русоцького та тернопільського бурмістра за співучасть у душогубстві. Анні Любомирській, яка прокидалася дуже побожною та жила добре з духовенством, головно з езуїтами, порадили езуїти поїхати до Відня та просити ласки у цісареви Марії Тереси. Любомирська вибралася до Відня та звернула тут увагу своєю красою і марнотравністю. Цісаревій дала Любомирська польську театральну виставу. Підчас богослуження в придворній церкві Августинів перед престолом розстелили килим, на килим кинулася жінка, зодягнена в чорному лицем до землі, з розпростертими навхрест руками. Цісарева спитала здудована, що це за жінка. Сповідник о. Поргамер сказав цісаревій, що то нещаслива княгиня Любомирська, що жалує за гріхи, покутує. Цісареву це зворушило. Вихіснували це духовники, які були при тому. На основі кабінетного приказу процес не відбувся.

Від людської справедливости вивинулася гарна грішниця, та демона пімсти носила вона в собі. Жила марнотратно, тому попала в довги, родина її відреклася, зубожіла зовсім. Як нуждена пиячка померла в коршмі в Тарнові. Там її і похоронили.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 15. лютого, помер трагічною смертю **Петро Лемішка,** член Товариства ім. Івана Франка, від. 266 У. Н. Союза, проживши 47 літ. В У. Н. Союзі стояв від 1924 року. Покійний хорував тяжко на ноги від 1931 р. Видав на лікування багото гроша, а цього року знову зачав хорувати. Терпів такий страшний біль, що не міг його видержати і відобрав собі життя.

Покійний осиротив жінку і двоє дітей в краю. До Америки прибув в 1913 р. зі села Лодина Нова, повіт Камінка Струмилова.

Покійний був діяльним громадянином і щирим Українцем, котрий ніколи не відмовив жертви на добру ціль. Був усіми шанований. Належав до трох запомогових українських товариств, до Українсько-американського Горожанського Клюбу і предсідником 4 роки. Всі вони прислали цвіти на його домовину. В похороні взяли участь усі члени відділу.
В. Й. П.

Василь Михалюк, секр.

Дня 24. лютого помер **Теодор Меч,** довголітній член від. 95 У. Н. Союза в Назарет, Па. Покійний походив зі села Дзвиняч, повіт Турка, Галичина. До У. Н. Союза вступив в 1919 році. Покійний прожив 51 років. Оставив трох синів: Василя, Михайла і Петра. Жінка Покійного померла тому три роки.

Був тихим і ревним членом нашої організації й громади.

Тимко Гурин, секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(55)

Чим більше Тарзан приглядався бані, як його вели коридорами будівлі, тим більше він її подивляв. Як він подумав собі, який великий мусить бути цей будинок, щоби дати приміщення для стільки людей, його розум просто не міг обняти думки. Він обчисляв, що ця копула мусить мати що найменше 440 стіп висоти, і йому здавалося, що люди не потрафили би таке вибудувати. Бідний Тарзан! Він рахував, що люди довкола нього були такої величини, як він був колись.

Тепер його провідник вивів його з крутого коридора на коридор, що стояв під простим кутом до тамтого. Вони задержалися перед кімнатою, повною всяких вироблених річей. Там були величезні свічники ріжної величини, шоломи, пояси, постоли, блюзки, вази й тисячі ріжних інших предметів, з якими Тарзан запізнався підчас свого побуту у Троганадальмакусів. Раб у білій блюзці підійшов до нього на знак, даний рабом, що вів Тарзана.

„Зелену блюзку для цього бранця з Троганадальмакусів", він приказав. „Який знак на плечах?" — запитав раб. „Він належить до Зоантрогаго", відповів тамтой. Раб чимскорше приніс одіння, а нарисував деревляним рильцем та чорною фаброю на плечах і на грудях якийсь знак. На їх приказ Тарзан надів цю блюзку на себе та пробував прочитати знак, але не міг. Потім на його ноги наложено постоли.

І знову громадка з Тарзаном у середині пішла коридорами, які трохи змінялися щодо вигляду. Стіни коридора, в інших місцях з грубого каменя, тут були вигладжені та прикрашені образами з битв і полювання. Тут Тарзан бачив тільки рабів вищої ранги, і ці теж були часто прикрашені діямантами та гарними шкірами. Прикрас ставало щораз більше, поки коридор нарешті не кінчився перед двома масивними дверми з кованого золота.